



# KATSASTA KYLÄSI

## Sivakan

KYLÄN KATSAUS HYVINVOINTIIN

26.3.2019

**Tutkailemme yhdessä kyläsi muuttuvat ja kuluvat osat, kirjaamme ylös korjaustarpeet ja etsimme sopivia korjaamoja. Näin saat kyläsi kestävämmän ja palvelemaan vielä pitkään! Katsastuksessa kiinnitämme erityistä huomiota mm. seuraaviin osiin:**



LEADER

**Vaara-Karjala**  
www.vaarakarjalanleader.fi

Pielisentie 10-12  
81700 Lieksa  
puh. 040 1044906  
leader@lieksa.fi



## Johdanto

Sivakan kylän yhteinen Katsasta kyläsi-ilta pidettiin Yläpihan tilalla 26.3.2019. Iltaan kutsuttiin kylän asukkaita, mökkiläisiä ja kylän eri yhdistysten väkeä. Tilaisuuteen osallistui 7 henkilöä. Sivakassa ei ole rekisteröityä kyläyhdistystä, mutta kylän asioita on nimetty hoitamaan Sivakan kylätoimikunta.

Katsastuksen merkityksestä tuotiin esille se, että kyläläisten ääntä halutaan kuunnella ja kirjata hyvinvointiin liittyviä asioita ylös. Näin esiin nousseita asioita voidaan jäsentää, huomata ja pukea sanoiksi. Katsastusraportti antaa kylän asukkaille ja mökkiläisille tietoa kylän tilasta ja myös uusille asukkaille mahdollisen kanavan tietää kylästä enemmän ja osallistua omilla vahvuuksillaan kylän kehittämiseen. Katsastusraportti antaa uusille toimijoille, kylään muuttaville tai mökkiläisille näkökulman kylän tilaan ja kehittämiskohteisiin.

Toiveita ja kehitettäviä asioita voidaan antaa tiedoksi mm. kaupungille ja päättäjille. Myös rahoittajan näkökulmasta mm. teemahankkeiden osalta saadaan vinkkejä tulevaan ja jo olemassa olevia palveluita tai hankkeita voidaan kylätoimijoiden verkostossa etsiä edistämään kylän hyvinvointia. Katsasta kyläsi-illan teemat ja pohdittavat aiheet pohjautuvat maaseudun kehittämistyöhön, jossa hyvinvointinäkökulma on nostettu näkyvästi esille.

### 1. Katsastuksen pohjana Maaseutu2030-tulevaisuustyö

Maaseutu2030-Tulevaisuustyöryhmän raportti antaa viitteitä siitä, mitä maaseudun kehittämisessä painotetaan seuraavilla ohjelmakausilla. Maaseutuviraston linjauksissa korostui selkeästi hyvinvointi ja yhteisöllisyys. Raportissa nostetaan tärkeimmäksi tekijäksi hyvinvointi ja ihmiskeskeinen maaseudun kehittäminen, mikä on täysin erilainen lähestymistapa maaseudun kehittämiseen kuin aiemmin toteutettu aluekehittämistyö. Jokainen voi itse määritellä oman hyvinvointinsa, joka pohjautuu ihmisyyteen ja inhimillisyyteen. Ennakkoluulotonta ja pienellä budjetilla toteutettavaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tullaan kehittämistyössä painottamaan.

Maaseutu ja kaupunkialueet nähdään elinvoimaisena toisiaan tukevin kokonaisuuksina, joissa on vahva vuoropuhelu toimijoiden kesken. Kylät pyritään rakentamaan alustoiksi, joissa on nopeat tietoliikenneyhteydet ja jotka mahdollistavat ihmisten, tavaroiden ja palveluiden älykkään liikkumisen. Alusta tukee myös maaseudun investointien houkuttelevuutta, kannattavuutta ja kestävyyttä. Uudet toimeentulomallit, yrittäjyyden muodot ja yhteisölliset investoinnit halutaan mahdollistaa ja näin työikäisen väestön määrää maaseudulla pyritään kasvattamaan.

Jotta maaseudun väestön pärjääminen turvataisiin, halutaan tukea erityisesti osaamisen päivittämistä sekä halua tehdä ja osallistua. Yksilöiden oma innostus asioiden aikaan saamiseen tulee merkittäväksi osaksi maaseudun kehittämistä. Samalla erilaisten yksityisten ja julkisten rahoituskanavien yhdistämistä maaseudun kehittämiseen halutaan tehostaa. Eläminen, asuminen ja yrittäminen maaseudulla vaatii tänä päivänä erilaisia ratkaisuja ja innovatiivisuutta. Kaiken pohjana on maaseudun asukkaiden hyvinvointi, jonka pohjalle kehittämistyötä voidaan rakentaa.

Maaseutu2030-raportti: [www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/teemat/maaseutu2030](http://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/teemat/maaseutu2030)

## 2. Työskentely

Illan teemana oli oman kylän hyvinvointi ja siihen pohdinta osattiinkin tällä kertaa rajata. Kysymyksiä pohdittiin kyläkehittäjän antamien teemojen mukaan yhdessä. Kysymyksillä haluttiin selvittää, mikä heidän näkökulmastaan kylässä toimii ja mikä kaipaisi huomiota. Lisäksi kartoitettiin sitoutuneisuutta kylässä asumiseen tai halukkuutta pois muuttamiseen.

Sivakan kylää on tutkittu ja dokumentoitu paljon menneinä vuosikymmeninä. Kylälle ei kuitenkaan ole tehty varsinaista kyläsuunnitelmaa. Kylään on laadittu pari vuotta sitten omat kotisivut, jotka ovat kylän houkuttelevuutta ajatellen toimivat erittäin toimivat. <https://www.sivakka.net/> . Sivuja päivitetään säännöllisesti ja sivuilla on sekä kuvamateriaalia että tietoa. Instagramissa @sivakkaphotos on kuvia kylästä. Sivakka kuuluu myös [www.kyilaan.fi](http://www.kyilaan.fi) –palveluiden piiriin.

Varsinaisessa katsastuksessa pohdittiin ryhmätyönä oman kylän hyvinvointia yhteisöllisyyden, välittämisen ja turvallisuuden näkökulmasta. Tiedottamisen onnistuneisuutta ja kehittämistarpeita kylän sisällä ja kylästä ulospäin kartoitettiin. Kylän viihtyisyyttä, toimivuutta ja harrastusmahdollisuuksia sekä palveluita pohdittiin. Myös toteuttamista vaille olevia ideoita kerättiin. Keskustelu oli vilkasta ja työskentely kyläläisten kesken luonteavaa.

## 3. Katsastus

Sivakan kyläläiset pohtivat annettuja teemoja saman pöydän ääressä. Tarkoituksena oli kuunnella, mitä asioita kustakin aiheesta nousee esille ja kirjata asiat ylös. Osallistujia kehoitettiin kiinnittämään huomiota toimiviin ja onnistuneisiin asioihin sekä kehittämistä vaativiin kohtiin kunkin teeman kohdalla. Osallistujille annettiin mahdollisuus täydentää taulukkoa kahden viikon ajan sähköpostitse tilaisuuden jälkeen ja täydentämiseen kannustettiin ottamaan mukaan muita kyläläisiä sekä Sivakan FB-ryhmän jäseniä. Katsastusraportin lopussa on koottuna yhteystiedot hankkeisiin ja toimijoihin, joista kylän kehitettäviin asioihin voisi löytyä apua. Lopussa on myös kirjattu kysymykset ja johdannot kuhunkin aiheeseen.

Katsastuskohde 26.3.2019	Kyläläisten näkemys	Huomioita
<b>Viihtyisä ja toimiva kylä</b>	<p>Sivakan kylän kokoontumispaikkoina toimivat Jalasvaaran metsästysseuran maja, Yläpihan tila. Tulipaikkoina Remun jahti-kota, Sivakkajärven tulipaikka ja Autiotammen laavu. Kyläläiset saavat käyttää kokoontumiseen myös vanhaa Sivakan koulua sovitusti.</p> <p>Lintutornin rakentamista yhdessä ylikyläläisten kanssa harkittiin aiemmin, mutta se koettiin liian työlääksi ja byrokraattiseksi lupien suhteen.</p>	<p>Kyläläiset toivovat, että kunta toimittaisi edelleen tulipaikoille halkoja.</p> <p>Tiestön kunto Sivakkaan on erittäin huonossa kunnossa. Kyläläiset haluavat korvamerkittyä rahaa sen kunnostamiseen. Peri-Sivakantien saaminen talvisaikaan yksisuuntaiseksi helpottaisi liikennettä ja ohituksia kapealle tiellä.</p> <p>Halolan kautta Sivakkajärvelle kulkee moottorikelkkareitti, mutta se kaipaisi kunnostusta myös kesäkäyttöön.</p> <p>Vesakoiden raivausta tehdään omin voimin. Vesakoituminen ja tehometsätalous uhkaa kylämaisemia, perinnemaisemat on istutettu kuuselle. Asia koetaan haastavaksi mm. matkailijoiden näkökulmasta ja myös asumisviihtyvyyks kärsii.</p>



	<p>Patikkareitit ja polut ovat kunnossa Itkukivelle ja Sivakkajärvelle.</p> <p>Yläpihan tilalta polku Hiidenportille Autiojoen ja Murtovaaran kautta on metsätöiden yhteydessä kadonnut.</p> <p>Valokuitu on käytössä.</p>	<p>Koulun läheisyydessä oleva Teuvo Sormusen vanha talo olisi purettava ja Välipihan maitokoppi tulisi kunnostaa.</p> <p>Autiojoelle johtava polku (n. 2km) tulisi merkitä maastoon ja kunnostaa.</p>
<b>Yhteinen kylä</b>	<p>Kylässä toimii Sivakan eräveikot –metsästysseura ja Sivakan kylätoimikunta, joilla on jonkin verran yhteistyötä.</p> <p>Talkoolaisia on hyvin vähän ja asuttuja taloja 12. Tyhjiä, edullisia kiinteistöjä on Sivakassa useita ja niihin toivottaisiin asukkaita.</p>	<p>Sivakka tarvitsisi rekisteröidyn yhdistyksen, jonka kautta voisi saada toimintaa ja kanavan hakea esim. avustuksia.</p>
<b>Välittävä ja turvallinen kylä</b>	<p>Kylällä on vanhuksia ja yksinäisiä, mutta kylässä huolehditaan toinen toisistaan. Valtaosa yksinasuvista viihtyy ja on tottunut olemaan yksin.</p> <p>Valtimon pelastusryhmää on koulutettu ja apu ulottuu myös Sivakkaan. Kodat ym kokoontumispaikat on merkitty koordinaateilla ja hätänumerolla.</p>	<p>Varsinaista turvallisuus- ja varautumissuunnitelmaa kylälle ei ole tehty. Pelastusryhmän koulutusta saaneiden tehtävät ja yhteystiedot eivät ole kyläläisten tiedossa, joten ne olisi hyvä saada kaikille tiedoksi.</p> <p>Väestön ikääntyminen on hyvä huomioida ja varautua siihen jo etukäteen.</p> <p>Meidän turva –lehtiä halutaan lisää jaettavaksi talouksiin.</p>
<b>Vapaa-ajan kylä</b>	<p>Pääsiäisen aikaan metsästysseura järjestää koko perheen ulkoilu- ja pilkkitapahtuman ja osanottajia on ollut paljon. Talvisin kylässä ei tapahdu juurikaan muuta. Kesäaikaan ja syksyisin väkeä on enemmän liikkeellä. Kyläily on vähäistä.</p> <p>Sivakan vahvuutena ovat erämaat, maisemat sekä poismuuttaneet sivakkalaiset, jotka rakastavat seutua ja palaavat sinne aika ajoin.</p>	<p>Kyläilyä voisi lisätä esim. ottamalla käyttöön kyläluudan. Lisäksi voisi ideoida pieniä tapahtumia ja kokoontumisia.</p> <p>Kylällä kannattaakin huomioida seurakuntien ja eri järjestöjen mahdollisuudet järjestää teemallisia kokoontumisia varsinkin kesäaikaan, kun väkeä on enemmän.</p>



<b>Palveleva ja auttava kylä</b>	Kylästä löytyy monenlaista osaamista: Viljelyä, nettisivujen tekemistä, kielitaitoa, leivontataitoja, rakentajia ja kirjoittajia. Naapuriapua löytyy aina tarvittaessa.	Sivakasta kulkee palvelutaksi kaksi kertaa viikossa, jolloin voi hoitaa kauppa- ja pankkiasioita. Sivakkalaiset ovat tottuneita lähtemään asioille valtimolle.
<b>Tiedottava kylä</b>	Sivakan kylä tiedottaa monissa eri kanavissa; Postilaatikkoihin jaettavilla tiedotteilla, Karjalaisen menoinfossa, kylätien risteyksessä julisteilla, Ylä-Karjalan seurapalstalla, sähköpostitse, Sivakan Facebook-ryhmässä.	
<b>Ideoiva kylä</b>	Kyläkirjoitus, kyläkirjan teko, urheilukentän raivaus	

#### 4. Katsastuksen tulos ja pohdintaa

Sivakan kylä on suppea, mutta asukkaistaan huolta pitävä kylä. Kyläläiset arvostavat ympäristöä, erämaata ja rauhallisuutta. Turvaa tuovat naapurit, jotka huomioivat toisensa silloin, kun apua kaivataan tai kun jotain poikkeavaa kylässä tapahtuu. Kylän asukkaista suurin osa asuu yksin ja väestön ikääntyminen näkyy myös Sivakassa.

Kylän keskiössä on Yläpihan tila, jonka ympärille toiminta ja kokoontumiset pitkälti sijoittuvat. Lisäksi kyläläiset ovat saaneet luvan käyttää vanhaa Sivakan koulua ja vastineeksi talkoilla raivataan koulun pihan vesakoita. Sivakasta löytyy myös useita tulipaikkoja mm. Remun jahti-kota, Sivakkajärven tulipaikka ja Autiotammen laavu, joihin kunnan toivotaan edelleen toimittavan polttopuut. Polku Itkukivelle on kunnossa ja Sivakkajärvelle menevä polku halutaan pitää kunnossa. Yläpihan tilalta Autiojoelle menevä polku on kadonnut metsänhoitotoimenpiteiden vuoksi ja se haluttaisiin merkitä maastoon ja kunnostaa. Halolan kautta Sivakkajärvelle kulkeva moottorikelkkareitti haluttaisiin kunnostaa kesäkäyttöön. Sivakassa on useita edullisia ja hyväkuntoisia kiinteistöjä, joihin toivottaisiin uusia asukkaita tai kesäasukkaita.

Suurin huoli kyläläisillä on huonosta tien kunnosta. Sivakkaan johtavan tien kunnostamiseen halutaan panostusta, jotta kylällä voidaan asua jatkossakin – ikäihmisten toivotaan asuvan mahdollisimman pitkään kotona ja hyvä tie on tärkeä myös sen vuoksi. Lisäksi Peri-Sivakan tie olisi hyvä saada merkittyä talviaikana yksisuuntaiseksi, koska ohituspaikkoja talvella ei ole montaa. Vesakoiden raivausta tehdään omin voimin ja se on haasteellista väestön vähyyden ja ikääntymisen vuoksi. Ympäristön viihtyisyydestä olisi hyvä huolehtia mm. matkailijoiden näkökulmaa ajatellen. Kylätien varrella olevat pellot ja niityt on istutettu kuuselle. Tehometsätalous uhkaa perinnumaisemaa ja asumisviihtyvyyttä kärsii. Huolen aiheena oli myös koulun läheisyydessä oleva kiinteistö, joka tulisi purkaa ja näin vähentää huolta mm. rikollisuudesta.

Sivakkalaisten on hankalaa saada tukea kylän kehittämiseen, koska rekisteröityä yhdistystä ei ole. Yhdistys antaisi mahdollisuuksia hakea mm. Leader-avustuksia. Illan aikana pohdittiin, voisiko yhdistyksen perustaa ja löytyisikö siihen nuorempiakin jäseniä esimerkiksi Facebook-ryhmästä. Lisäksi yhdistykselle saatavia hyötyjä voisi tulla Valtimon ja Nurmeksen liitoksen myötä, mm. palveluohjauksen kautta tai yhdistyksille tarkoitettujen tukitahojen kautta (esim. Kotikartanoyhdistys ja Maaseudun Sivustysliitto).

Sivakkalaiset ovat tottuneet siihen, ettei talvella paljoakaan tapahdu, mutta kesäaikaan jotain uutta voisi kokeilla. Kylässä on hyvin vähän tapahtumia ja niitä kaivattaisiin lisää, jotta ihmiset voisivat tavata toisiaan. Kylästä löytyy monenlaista osaamista, jota voisi hyödyntää näissä kokoontumisissa. Illassa ideoitiin mm. kyläkinonia eli elokuvailtaa, jossa voisi katsoa vanhoja hyviä filmejä yhdessä. Elokuvia löytyy kyläläiseltä ja apua teostoasioissa voisi kysyä esimerkiksi Nurmeksen palveluohjaajalta tai Savikylän maamiesseuralta.

Lisäksi teemallisia kokoontumisia voisivat järjestää seurakunnat sekä erilaiset hankkeet. Pohjois-karjalan Marttojen Virkee-hanke järjestää mm. ikäihmisten ravitsemukseen liittyviä kokoontumisia ja heitä voisi pyytää myös Sivakkaan. Naapuriapua saa kylässä aina ja Sivakasta löytyy monenlaista osaamista. Kylästä löytyy kylän historian osaamista, tietokoneosaamista, kielitaitoa, rakentajia ja taitavia leipureita. Kyläkirjan tekeminen on Sivakassa meneillään ja siihen on tarkoitus koota muistelmia ja valokuvia Sivakasta.

Tapahtumista tiedottaminen toimii monissa kanavissa: Postilaatikkoihin jaettavilla tiedotteilla, Karjalaisen menoinfossa, Kylätien risteyksessä julisteilla, Ylä-Karjalan seurapalstalla, sähköpostitse, Sivakan Facebook-ryhmässä ja nettisivulla. Sivakan kylässä on omat päivitettyt nettisivut, josta kylän tapahtumia ja kohteita voi kuka tahansa käydä katsomassa. Sivakan Facebook –sivu on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat sivakkalaisia tai heidän jälkeläisiään, eivätkä näin tavoita suurta yleisöä.

Kylän hyvinvointia tarkastellessa koetaan, että harvaksen asuttu kylä voi tällä hetkellä hyvin eikä suurempia tarpeita tule esille. Toisaalta huomioidaan se, että kylässä ei asu juurikaan nuoria ja että asukkaat vanhenevat ja siihen kannattaa kiinnittää huomiota. Kyläläiset ovat hyvin sitoutuneita asumaan kylässä, mutta taustalla voi huomata huolen siitä, miten pitkään omakotitalosta jaksaa huolehtia ja miten kulkuyhteydet jatkossa toimivat. Kaksi kertaa kylältä kulkeva palvelukyyti on koettu tärkeäksi, koska kaikilla ei ole autoa käytettävissä.

Sivakan etäisyys kuntakeskuksista on pitkä ja varautuminen turvallisuushkiin on paikallaan. Asukkaat tuntevat hyvin toisensa ja kiinteistöt, joissa on asukkaita. Turvallisuussuunnitelmaa kylään ei ole tehty, mutta valtimon pelastusryhmän toiminta kattaa myös Sivakan alueen. Asukkaille olisi hyvä jakaa tietoa, mistä apua voi kysyä poikkeuksellisen tilanteen sattuessa. Halutessaan kyläläiset voivat tehdä turvallisuussuunnitelman itse valmiin lomakkeen avulla (linkki raportin lopussa) tai ohjatusti ottamalla yhteyttä Maaseudun Sivistysliiton Turvaa maaseudulle-hankkeeseen. Meidän turva –lehteä haluttaisiin jaettavaksi kaikkiin talouksiin.



**Vaara-Karjala**  
www.vaarakarjalanleader.fi

Pielisentie 10-12  
81700 Lieksa  
puh. 040 1044906  
leader@lieksa.fi



## 5. Yhteystietoja Sivakan kehittämiseen:

### Maaseudun Sivistysliiton aluejärjestö

- Turvaa maaseudulle-hanke

Eeva Kröger puh. 045 604 0388 [eeva.kroger\(at\)mssl.fi](mailto:eeva.kroger(at)mssl.fi)

- Kurssit ja luennot

Sirpa Karvonen puh. 040 596 0062 [sirpa.karvonen\(at\)mssl.fi](mailto:sirpa.karvonen(at)mssl.fi)

### Vaara-Karjalan Leader

- Hanke- ja rahoitusneuvonta Hannele Pyykkö puh. 040 104 4905 [hannele.pyykko\(at\)lieksa.fi](mailto:hannele.pyykko(at)lieksa.fi)

### Pohjois-Karjalan Martat

- Virkee-hanke [silja.tarvonen\(at\)martat.fi](mailto:silja.tarvonen(at)martat.fi) tai [ringa.nenonen\(at\)martat.fi](mailto:ringa.nenonen(at)martat.fi)

puh. arkisin klo 10-15 puh. 050 448 1125

[www.martat.fi/pohjois-karjala/virkee/](http://www.martat.fi/pohjois-karjala/virkee/)

- Kotikartanoyhdistys

Koulutusta, ohjausta ja neuvontaa yhdistyksille (maksuton)

Matleena Pekkanen puh. 050 550 5944 [matleena.pekkanen\(at\)kotikartanoyhdistys.fi](mailto:matleena.pekkanen(at)kotikartanoyhdistys.fi)

Turvallisuussuunnitelma: linkki [http://kylat.fi/dataflow/kylat/files/media/file-5-1461924987.04\\_342.pdf](http://kylat.fi/dataflow/kylat/files/media/file-5-1461924987.04_342.pdf)

### **Sivakan katsastuksen suorittajat:**

Katsasta kyläsi-iltaan 26.3.2019 osallistuneet kyläläiset

Koonti: kyläkehittäjä Mari Mustonen, Vaara-Karjalan Leader

puh. 040 104 4907 e-mail: [mari.mustonen\(at\)lieksa.fi](mailto:mari.mustonen(at)lieksa.fi)

### **Sivakan kylän yhteystiedot:**

#### **Sivakan kylätoimikunta**

Kyläpäällikkö Juhani Komulainen, Sivakantie 863, 75700 Valtimo puh. 040 5200 529



**Vaara-Karjala**  
[www.vaarakarjalanleader.fi](http://www.vaarakarjalanleader.fi)

Pielisentie 10-12  
81700 Lieksa  
puh. 040 1044906  
[leader@lieksa.fi](mailto:leader@lieksa.fi)





## Ryhmäpohdintojen kysymykset ja johdannot aiheeseen:

**Yhteinen kylä.** Mitä yhdistyksiä kylällä toimii? Toimivatko ne yhteistyössä? Onko kaikilla tiloja? Löytyykö yhdistyksille toimijoita (pj, sihteeri ym.)? Tarvittaisiinko/ haluttaisiinko jonkun muun yhdistyksen toimintaa vielä kylällä? Tarvitsisivatko yhdistykset neuvontaa perustoimintaan, jäsenhankintaan tai esim. rahoituksen hakemiseen ja hoitamiseen? Kirjatkaa ylös kaikki kylien yhdistyksiin liittyvät ajatukset.

**Yhteinen kylä:** Miten talkoolaisia aktivoidaan? Paljonko saadaan mukaan tekijöitä? Kuinka usein talkoita tehdään? Ovatko talkoolaiset iäkkäitä? Osallistuvatko nuoret ja lapset talkoisiin? Saavatko talkoolaiset kiitosta työstään? Mikä talkoiden toteuttamisessa on hankalinta? Mitä talkoita on näköpiirissä? Tekeekö kylä yhteistyötä muiden kylien kanssa ja olisiko se mielekästä? Kirjoittakaa kaikki mieleen tulevat asiat talkoista ja yhdessä tekemisestä.

**Tiedottava kylä:** Miten kylä tiedottaa asukkaita ja loma-asukkaita mm. tapahtumista ja talkoista? Miten kylä tiedottaa alueen ulkopuolella asuvia? Tavoittaako tieto jokaisen? Onko tiedottaminen yhden ihmisen vastuulla? Onko kylästä esitteitä tai infoa netissä? Onko vanhentuneita nettisivuja? Onko kyläläisillä toiveita sähköisen asioinnin tai tiedottamisen neuvontaan? Kirjoittakaa kaikki mieleen tulevat asiat tiedottamisen ja sähköisen asioinnin näkökulmasta.

**Vapaa-ajan kylä:** Mitä harrastusmahdollisuuksia tai kokoontuvia ryhmiä kylässä on? Mitä puuttuu? Kokoontuvatko kyläläiset säännöllisesti/ satunnaisesti? Käyvätkö kyläläiset kylässä toistensa luona, entä kylät toistensa luona? Osallistuvatko mökkiläiset kylän tapahtumiin? Kaipaavatko lapset ja nuoret tekemistä? Toivotaanko tai onko kylässä jonkin ulkopuolisen tahon järjestämää vapaa-ajan toimintaa? Kirjatkaa tähän kaikki mieleen tulevat asiat kylän vapaa-aikaan liittyen.

**Välittävä ja turvallinen kylä:** Onko kylällä yksinäisiä ihmisiä, jotka voisivat tarvita juttuseuraa tai apua? Huomioidaanko kyläläisiä jollain erityisellä tavalla? Onko kylään tehty turvallisuus- tai varautumissuunnitelma? Kenestä/ mistä ryhmistä olisi pidettävä erityistä huolta kylässä? Kirjoittakaa tähän kaikki mieleen tulevat asiat välittämisestä ja turvallisuudesta.

**Palveleva ja auttava kylä:** Mitä erityisosaamista kylässä on? Mitä yrityksiä kylässä on? Mitä palvelua kaivattaisiin? Tarvitsisiko joku kylällä ohjeistusta ja apua, kun omat taidot eivät riitä? Mitä kyläläiset haluaisivat oppia? Löytävätkö kyläläiset ”omat palvelunsa”? Toimiiko naapuriapu? Kirjoittakaa tähän kaikki mieleen tulevat asiat kylän palveluista ja osaamisesta.

**Viihtyisä ja toimiva kylä:** Mitä yhteisiä kokoontumispaikkoja kylällä on? Missä kunnossa ne ovat? Onko keskusteluissa ollut jonkin kohteen kunnostus tai siistiminen? Onko haaveissa saada jokin uusi alue, rakennus tai reitti toimintaa varten? Mitä kylältä puuttuu? Miltä kylä näyttää esim. matkailijan silmin? Tähän voi kirjoittaa kaikki mieleen tulevat asiat kylän rakennuksista, kulkuväylistä, alueista jne.

**ideoiva kylä:** TOTEUTTAMISTA VAILLA OLEVAT IDEAT, UUDET IDEAT JA VILLIT IDEAT!!!!!!